

SOČA

(Večerno izdanje).

Izhaja trikrat na teden šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje popoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta 6-60 3-30
četrt leta 3-40 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Po zmagi korupcije in nasilstva.

II.

Kako lepo in prepričevalno je pisala miroljubna „Edinost“ dan po volitvi! Posebno važen za naše razmere je konec, ki se glasi:

„To je lekcija! Ako si bo „Slogina“ stranka umela erpiti moralo iz te lekcije, dobro zanje; ako ne, no, potem — da govorimo s „Primorskim listom“ — bo to začetek koncu. Narod je sodil in obsodil — prepri! S tem, da se je narod na Goriskem na večerajšnji borbi razcepil v dva jednako močna tabora, je povedal, da smatra voditelje obeh strank za potrebne na narodnem delu, da ni smeti — tudi če so difference ob kakem vprašanju — nobenega odličnega delavca odtrgati od narodnega dela! Po večerajšnji volitvi je evidentno, da proti stranki grofa Coroninija ne stoji več le par „rogoviležev“, ampak mogočen del naroda, in morda ne najslabši! To mora uvaževati Coroninijeva stranka po večerajšnjem moralnem porazu! Ako bo umela to lekcijo in bo iz iste izvajala naravno in pametno posledico, da bo, kjer ne more zmagati, iskala modus vivendi, potem sme biti gotova našega popolnega priznavanja njenega rodoljubja, in narod na Goriskem bo blagoslovljaj dan, ki je prinesel večerajšnje vroče bitko.“

Toda zaman bodo vse te lepe besede „Edinosti“, kajti naša „Goričanska“ klika je v svoji strasti slepa in gluha za vsako miroljubno besedo. Ni je izmodril in ni jej pristrigel osebnih perotij niti očiten poraz 29. januarja, pač pa divja v svoji razdirajoči maniji tudi poslej pod bojno zastavo, katero je označila „Gorica“ tako-le:

„Ta volitev pa je menda vsem jasno navedla način, po katerem je priti do zaželjenega miru in sprave, in ta je: odstranitev onih razdirajočih elementov, ki hočejo uničiti in zatreti vse, kar se jim brezpogojno ne uda, in katere vodijo pri njih „delovanju“ edino le strankarske koristi in želje po polnih bisagah“.....

„Goričanska“ klika je vendar videla, da je dobil dr. Stanič 133 glasov, Coronini pa le 120, a v kljub temu se še vedno

drzne govoriti o „odstranitvi razdirajočih elementov, ki hočejo vse zatreti“, — drzne se vrči voditeljem tako mogočnega nasprotnega gibanja pred vsem svetom v obraz ostudno sumničenje, da jih vodijo le „želje po polnih bisagah“.

Vprašamo hladnokrvne čitatelje: Ali je v očigled tolikim podlostim sploh še mogoče govoriti o kakem „modus vivendi“ med prepirajočima se strankama?! Še danes, ko je „Goričanska“ banda ostala za 13 glasov za nami in je zmagala za 16 kupljenih glasov šele v ožji volitvi in po zvezi s klerikalno četico „P. L.“, še danes se drzne takó nečuvstvo zaliti in poniževati mogočno nasprotno strujo in njene voditelje! Ako pa je doslej ni še srečala pamet, ni pričakovati tega v prihodnosti. Ko smo razkriži zakulisna pogajanja, ali bolj nečedna „spletkarenja“ dr. Gregorčiča z dr. Staničem in dr. Tumo, smo povedali tudi dovolj, kolik, prijenljivosti in samozatajevanja je pokazala „Sočina“ stranka, da bi se le enkrat pomirili duhovi v deželi. Dr. Gregorčič je dokazal svojo nespravlivo nprav, dokazal svojo absolutistično vladateljnost, dokazal je, da hoče: ali sam gospodovati in uničiti dr. Tumo in „Sočino“ stranko, ali pa — iti v pokoj; igral je „va banque“ in za hip se je še vzdržal s — prisleparjeno zmago potom korupcije in terorizma, s podkupovanjem ubožnega volčev, kateri je „Sočina“ samo maska, da so postali nezvesti naročilu, katero so jim dali doma njihovi rojaki.

Zmagal je torej za samih 16 glasov. Prav za prav je propadel za 47 glasov, ker ožja volitev je le poseben slučaj, ki se v takem obsegu ne bo več ponavljal. Ako bi pa dosegli mi že 29. jan. večino, kaj potem? Kdo naj bi zahteval od „Sočanov“, da podajo takoj mirovno oljino vejico propadli bandi?!

Tudi po tej Pyrrovi zmagi nam torej „Goričanska“ klika napoveduje boj na življenje in smrt. Mi to napoved boja sprejemamo hladnokrvno na znanje. Tudi mi napovedujemo boj demoralizovani in korumpirani „Goričanski bandi“, ki je dokazala 29. jan. svojo najžalostnejšo stran, da je namreč sposobna z denarjem zapeljivati naše ljudstvo na

celó misliti kaj takega... Jaz sem govoril le o njih neodpustljivi zanikrnosti, da so vas zavedli s prave poti. Toda, če je kak predrznež... naj bo kdorkoli, gorje mu!

„O, kar se tega tiče“, je posegla vmes Lauretta, „vas zagotavljam jaz, da hči grofa Del Balzo ni bila nikoli vajena... toda oster gospodinjin pogled ji je pretrgal besedo.

Zvičajni oskrbnik se je kazal srditega, in z nekim pridruženim glasom, češ, da se zgraža radi slutenega prestopka, a da se mora vendar ukloniti gospodinjinji želji, ki mu je velevala, da ni treba tega upoštevati — je dejal: „Oprostite, milostljiva gospa, tu se gre za grajsko čast.... Če bi plemeniti vaš soprog kedaj zvedel.... potem gorje vsem, gorje meni. Dovolite, da izvem ime tistega predrzneža.... in bodite gotovi“....

„Rekla sem vam, da se nima več govoriti o tem!“ je dejala Ottorinova soproga odločno in dostojanstveno. Ko je na to videla, kakó je malopridnež povsili glavo, ter se je udajal — navidezno zbežan in nevoljen — je nadaljevala z bolj zaupljivim glasom:

nepoštena pota, v nezvestobo in izdajstvo. Proč s takimi pohujševalci našega naroda!

To je naš odgovor!

Oklic slovenskemu občinstvu.

Daleč od domovine v tujih mestih je primorana naša visokošolska mladina tesiti svojo žejo po višji dušni izobrazbi — naša mladina, „naša nada in naš ponos“ — naša bodočnost. S kolikimi vsestranskimi težavami se mora boriti slovenski dijak v tujini, ve popolnoma samo oni, ki je prestal isto borbo. Od vseh pravic odtrgan, preziran od kolegov gospodujočega naroda kod vsiljivec, brez moralne podpore od faktorjev, ki bi mu jo morali nuditi, je slovenski visokošollec tudi gmotno v veliki večini navezan sam nase in na dobro srečo. Koliko dragega časa, zdravja in energije se mu pogubi v skrbih za vsakdanji kruh! Koliko idealnih načrtov mora pasti samo vsled materialnega pomanjkanja! In koliko mladih duš plače za temi prekrižanimi načrti!

Slovenci, ne pozabite svoje mladine, ki sedaj še nima v domovini ognjišča prosvete, ob katerem bi se zbirala z navdušenjem in katerega hrepenje pričakuje. Ne pozabite te naše sadike na tujem, gojite jo s požrtvovalno in rodoporno družstvo za slov. visokošolce na Dunaju ima lepi namen, lajšati bedo naših dijakov, studirajočih na dunajskih visokih solah. Z veliko vnamo je deloval odbor s pomočjo občinstva vedno v dosegu te svrhe. Letos pa se je število prosilcev izdatno pomnožilo, in pokazalo se je, da dosednji zneski več ne ustrezajo potrebam podpiranih dijakov. Podpisani odbor se zato obrača do vseh slovenskih mladinočelov z nujno prošnjo: Spominjajte se naše vedoželjne visokošolske mladine, spominjajte se podpornega društva za slov. visokošolce na Dunaju ob vsaki priliki, zbirajte zanje pri vseh shodih in sestankih — vaša je hvaležnost slovenske mladine in zavest, da ste pripomogli mnogemu vzoru do vresničenja!

Odbor podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju.

„Kar sem vas hotela vprašati — kaj mislite vi, ali se bo Ottorino še dolgo mudil?“

„Da bi vedeli“ je odgovoril Pelagrua, navidezno ves potrt, „da bi vedeli, kakó me boli srce, ker prvo poročilo, katero imam za svojo gospodinjo, ni ravno veselo!“

„Kaj mi imate poročiti?“ je prala Bice s plašno skrbljivostjo. „Ste zvedeli kaj novega?“

„Malo časa pred vašim prihodom“, je rekel hudobec, „je dospel neki sel iz Sepria z naznanilom, da ga ne bo celi dan.“

„Celi dan? Pa kaj bo delal tam celi dan? In ali je videl sel mojega soproga, predno je odšel od tam? Ali je govoril z njim? Kaj mu je velel, reči mi? Pojte, privedite ga — kaj sem, hočem govoriti z njim, hočem govoriti sama s tistim poslanecem, ste slišali?“

„Če mi dovolite, vam lahko povem jaz vse, kajti sel... da bi ga privedel sem.... On je govoril z njim, predno je odpotoval. Pustil ga je v gradu skupaj z Lupom in z jednim oprodo vašega očeta, ki je dospel tja po noči. Vsi trije so zdravi in čili, kajti tisti napad

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Ogledi in poslanice
se računijo po pet-črtah, če tiskano 1-krat 8 kr., 3-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.
Naročnina in oglašje je plačati loco Gorica.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakeletno 1 gl. 80 kr. — Oglašje v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. pet-črtstika.

Dopisi.

S Tolminskega. — (Državnozborska volitev. — Dr. Gregorčič, grof Coronini in volilec).

Boj za državnozborski mandat je trajal precej časa ter končal, kakor sploh znano, za pol. društvo „Sloga“ neugodno, za njega predsednika deloma ugodno. Nikakor pa ne smemo reči povsem ugodno, saj so morali tisti volilni možje, kateri so bili voljeni pod zastavo dr. Tonkliča oz. „Primorskega lista“ pomagati tistemu dr. Gregorčiču, kateri je pred nekaj leti napisal pamflet proti dr. Tonkliču, da je zaprečil njegovo izvolitev ter sam zasedel volilni stol na Goriskem.

Baš tu mi pride na misel notorična resnica, da se narava prej ali slej osveti za vsak nenaraven napad ali tako hudobijo. Dr. Gregorčič, bodite prepričani, da vas narava ne bo več negovala, ampak da se bliža čas, ko vas zgrabi s trdo roko in — vaše slave bo konec. Dr. Gregorčič, kot predsednik društva „Sloga“, prav dobro ve, da grof Coronini nima ne duševnih niti parlamentarnih zmožnosti za državni zbor ter je s par besedami povedano: „prava duševna revščina“, vendar je kandidoval tega moža, kateri se je sam izpovedal, da ne pozna jezika volilcev, da ne more priti (bolje ne sme) z njimi v dotiko, da ne pozna njihovih potreb in želj.

Ulogo društvo „Sloga“, v kake roke si prišlo! Ali se to ne pravi zlorabljeni društvo za take komedije? Gospod doktor sv. pisma! Kaj ne, da Vam je ta volitev vendar le dobra lekcija? Zapomnite si dobro, da odslej ne boste imeli volilcev na vrvi. Zlati časi so minuli.

S tistim strašnim pritiskom od vseh strani je bil izvoljen oni grof, kateremu pravimo na Tolminskem „dezerteur“. Njegov aristokratski ponos mu ne dopušča iti med priprusto kmečko ljudstvo, v svesti si prislovice: „Das ist ja nur ein Bauer“. Ta mož naj torej v državnem zboru zagovarja korist kmeta? Ali ni to ironija? Volilci nikakor nočem vsiljevati svojega prepričanja, dovoljujem si Vas le opomniti na javno tajnost, da sta bila plemstvo in duhovščina od pamtivekov sem v vseh zadevah solidarna, da sta se pod-

je bil le malenkosten. In vaš soprog je rekel, da bodite brez vse skrbi, ker on, kakor hitro opravi, kar ga zadržuje tam, prihití k vam.“

„A kedaj? Kaj je rekel, kedaj pride? Pač najkasneje danes zvečer, ni res?“

„O, dà, o mislim, da danes zvečer gotovo pride.“

„Pa kaj ni on sam tega z gotovostjo povedal?... Pojte, pripeljite koj k meni tistega poslanca. Pojte hitro! ni moja navada tolikokrat ponavljati jeden in isti ukaz kakemu podložniku.“

Pelagrua je globoko sklonil glavo ter stisnil ramení, kakor da bi prosil oproščenja, in je odšel rekoč, sam pri sebi: „I, prevzetnica!... Le počasi, moja mala, potolaži se!“. Zbadljivi njegov skrivni zasmeš se je prikazal na dan v ognjenem pogledu, s katerim je lopov z bliskovo naglostjo pomeril svojo vjetnico, ko je odhajal. Ali ste videli kedaj tičarja, ko je vzel v roko vlovljeno sinico, ter jo nekoliko časa gledal, kakó ga je jezno kljuvala, dasi ji je mogel on v hipu veselejši smeti? Na kaj takega je spominjal Pelagruov pogled. (Dalje pride).

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

„O vem! in vem tudi, da tisti, ki so vas spremljali semkaj, so se izkazali nevedne svoje častne naloge. Toda bodite brez skrbi, milostljiva, in prepustite meni vso stvar; jaz že poskrbim, da se bodo še dolgo spominjali“....

„Ne, ne“, mu je segla Bice v besedo, „nečem, da bi imeli nevšečnosti radi mene. Izrecno vam to veleвам. Vse, kar so počeli, so storili z dobrim namenom, da bi ubogali svojega in mojega gospoda. In če bi bili tudi... kaj nemarno spolnili dobljena povelja... tudi v tem slučaju hočem, da se nima več govoriti o tem.“

„Kaj?“ je vskliknil Pelagrua ves začuden in jezen, „mogoče, da je bil kdo toliko predrzen?... Teško mi je

pirala eden drugega ter skrbela zato, ker oba izsesavata ubogega kmeta odrojstva do smrti, da je isti ostal na najnižji stopinji omike, kraté mu najmanj pravice. Ali mislite, da delata dr. Gregorčič in bornirani grof Coronini drugače? Tesko vam torej ne bo uganiti, zakaj se iščeta. Vem, da boste hudo obžalovali, da ste sedli na limanice takih ljudi, a gojim nado, da po preteku 3 let ne boste volili tega moža brez programa in ne podpirali starih stebrov nazadnjstva, teme in korupcije.

Hribovec.

Domače in razne novice.

Občni zbor „Sol. Doma“ je bil torej v četrtek ob 11. uri dop., kakor smo poročali že v „Prim.“ Nekam čudno je bilo videti na občnem zboru tako važnega društva samo 5 gospodov in 3 dame! Tajnik svetnik Vodopivec se je v svojem kratkem poročilu opravičeval, da ni imel časa in prilike poskrbeti poprej za svoje poročilo, ker tudi računov ni bilo, ker so jih dobivali šele po novem letu itd. Omenjal je seje odbora, sitnosti z municijem, pogodbe z obrtniki itd. Prof. Berbut je povedal nekaj števil iz računa. Ker je „Zlata knjiga“ razširjena po deželi, se gg. čitatelji lahko sami prepričajo o računih, zato se jih tukaj ne dotikamo. Na predlog predsednika so bili izvoljeni pregledovalcem računov gg. Andr. Gabršček, Jos. Hrovatin in dr. Andr. Lisjak ter razsodnikom gg. Bl. Grča, Ambr. Poniž in dr. Tuma. Na to pa je bil, po preteku dobre pol ure, zaključen občni zbor, na katerem so se dajala poročila in računi za l. 1898!....

Jalov izgovor. — Tajnik društva „Sol. Doma“ je poudarjal v četrtek na občnem zboru, da ni imel časa za poročilo, ter da ni bilo računov. Verjamemo, da gospodje niso imeli časa. Kdo pa bi bil pisal „Gorico“, delal v tiskarni v „S. d.“, ter iz tega zavoda, ki je last vseh gorških Slovencev, pihal srd in sovraštvo med ljudstvo?! To edino je pravi vzrok, da je bil občni zbor tako zakasnel, in zato gg. tudi niso nič delali reklame za občni zbor „S. d.“, kateri bi moral biti vsaj nekajkrat na leto razpisana manifestacija! — Menda jih je bilo strah, in občni zbor se je vršil takó lepó „unter uns Madeln“!

Po občnem zboru „Sol. Doma“. — V poročilu o tem zboru tako imenitnega društva je razvidno, da je kar naravnost smešno sploh vsako govorjenje o „občnem zboru“. Niti odbor ni bil ves navzoč; 5 gospodov, zraven dve učiteljici in še jedna druga ženska — pa „Sočin“ poročevalec!

To je bilo vse! Zakaj tako malo zanimanja za to društvo? Odgovor je na dlani: „Sočane“ so odpahnuili, kar je drugih, se pa ubogo malo brigajo za napredek slovenstva v Gorici. Tudi oni doneski, ki sploh se prihajo za „Sol. Dom“, so po večini iz žepov naših somisljenikov.

Občni zbor „Sol. Doma“ je torej naravnost smešna prikazen v našem narodnem življenju. V obče se je veliko premalo opozarjalo nanj, ker izkoriščevalci tega društva v strankarske namene so se večje udeležbe celó — bali. Računi za l. 1898. so slabo skrupcani, kar dokazemo. Najlepša pa je ta, da računov za l. 1899. še ni! Zakaj ne?! Ali ni smešno, da se nam predlagajo računi za l. 1898. še le 1. febr. 1900?! Ali z dnem 31. dec. 1899. niso bili sklenjeni tudi računi za isto leto; ali v teku treh tednov ni bilo mogoče, pripraviti račune za občni zbor? — In še nekaj! Pritožili smo se že, da so račun članom na razpolago le v zasebnem stanovanju denarničarjevem doli pri Soskem mostu, kamor živ krst ne pojde! Zakaj so pa prostori v poslopju „Sol. Doma“?! — V obče pa se „Sol. Dom“ veliko preveč vtiči v dotiko z našim domačim razkolom in vse razmere v njem se prikrojajo edino po ukusu in namenih „Goričanske“ bande. Ves odbor, vodja, učno osebje se vprega v voz „Goričanskih“ hujskarij.... Ali je čudno, ako se „Sočani“ čedalje bolj odmikajo? Kakor je ostala naroda stranka kranjska nevtalna nasproti „Naši Strazi“, ker so v njej zagospodarili klerikalci, takó „Goričanska“ banda sili tudi „Sočane“, da postajajo za to društvo čedalje bolj hladni....

Nam pri „Soči“, ki smo za „Sol. Dom“ storili več nego vsa „Goričanska klika“, ki smo idejo sprožili, kupili staro hišo in

prostor, nabrali nad polovico denarja, — ne more biti vsejedno, kako bo to društvo delovalo zanaprej. Toda to povemo zopet, da društvo „Sol. Dom“ ne sme služiti v strankarske namene propadajoče klike, ako hoče računati na podporo „Sočanov“. Naj nikdo ne deklamuje o važnosti društva in slov. sol, ker to vemo vsi prav dobro in smo se prav „Sočani“ doslej največ žrtvovali, pač pa naj vsakdo raje deluje na to, da se iz „Sol. Doma“ prežene strankarska politika in naj se postavi na docela nevtralna tla, da bomo lahko vsi gorški Slovenci katerekoli politiske struje podpirali po svojih močeh prepotrebne vzgojevalne zavode in šole.

Kurat Budin in dr. Stanič. — V soboto zvečer je izšlo posebno izdanje „Gorice“, v kateri je bilo nagromadenih po „Goričanski“ navadi skrupcanih lažij, češ: drugi dan je nedelja, nikdo nas ne more več postaviti na laž do volitve, potem naj pa pišejo, kar hočejo, saj: namen posvetuje sredstva. Tudi kurat Budin v Pevmi je priobčil ali dal priobčiti v tem izdanju članek, ki naj bi dokazal okrutnost in odrtijo dr. Staniča nasproti ubogemu katoliškemu duhovniku, pripovedovaje: kako ga je dr. Stanič preganjal in tožaril za celih 2985.73 gld., a da je pogorel itd. — Te grozne novice Budinove so semtertje vplivale, kajti: „kurat ne laže!“ Ali čujmo resnico:

Afera Budinova s „Corrierom“ je znana našim čitateljem, saj smo se prav mi poganjali zanj, za njegovo zmago stokrat več nego je mož sam vreden, ker smo smatrali vso reč za del narodnega vprašanja nasproti Lahom. — „Corriere“ je Budina grozno napadal; rekal mu je celo, da „je nevreden duhovske suknje“ itd. Šel je k Staniču in ga rotil, naj ga reši, da mu bo večno hvaležen, da mu da vse, kar ima itd. Dr. Stanič se je lotil te afere z vso odločnostjo; naložil hišno preiskavo, tožil celo madamo Luzatto itd. Že uvodna preiskava je bila obsežna. Vložil je obtožnico. Ker je bila porotna lista jako neugodna, je prosil za delegacijo druge sodnije; določena je bila ona v — Zadru. Vse sodne spise je bilo treba prevesti na hrvatski jezik, kar je dr. Stanič dal izvršiti in je tudi plačal. Za Zader je bilo določenih več prič; strošek bi bil silno velik, posebno za slučaj, ako bi Budin pogorel. Priser je na posvetil gosp. Gabrščeku, ki je že imel tiskovne pravde; on mu je povedal, kako strašno drage so take pravde.... Oba sta šla k dr. Staniču. Ko je prišlo v razgovor vprašanje o stroških, je dejal dr. Stanič: „Dajte danes meni 100 gld. in potem ne skrbite za nič več. Kar dobim od nasprotnikov, bo prav; ako pademo, plačam vse tudi jaz“. Tako krasne ponudbe Budin ni sprejel, dasi mu je Gab. nujno prigovarjal. Ali je hotel Budin delati še dobiček s to pravdo?!

Toda vsled zahteve nasprotnika je bila delegovana porotna klop na Dunaju. Treba je bilo vse akte prevesti zopet na nemški jezik. To je izvršil in plačal dr. Stanič. Predno smo šli na Dunaj, je dr. St. zbiral v Gorici najrazličnejše gradivo, s katerim bi branil Budina proti morebitnim dolžitvam nasprotnikov. Kdor pozna le od daleč Budinovo preteklost, bo vedel, da zagovarjati njega — ni lahka reč! (Sreča, da so imeli Lah za zagovornika starega dr. Koppa, ki se je za svojo nalogo šmentano slabo pripravljal). Dr. Stanič je zaslisal na zapisnik celo dolgo vrsto oseb in dal potem vse prevesti na nemški jezik. Nabral je tudi izjave veljavnejših Slovencev, duhovnikov, uradov itd. (Tu smo sodelovali tudi mi pri „Soči“). Umevno je, da niti takega dela odvetnik ne opraviža zastoj, — Konečno smo šli na Dunaj. Dr. Stanič je bil že dva dni prej zunaj radi priprav, informacije o porotnikih itd. Bil je takrat nekaj bolan, hripav, a v najhujši zimi (konec jan. 1897.) je vsejedno šel na Dunaj. Tam je izborno zastopal Budina in ga rešil. „Corr.“ in „Sentinella“ sta bila obsojena. Budin se je vrnil kot triumfator domov; njemu na čast so goreli celo kresovi....

Prisel je pa tudi dan plačila stroškov dr. Staniču; ta se je hotel zadovoljiti s 5 do 600 gld. za vso to ogromno pravdo. Toda Budin se je začel Staniču smejati in ga še zbadati radi tako „velikega zneska“. Na njegovo zahtevanje mu je ugotovila dunajska sodnija le za zasluzke te pravde nad 900 gld., a Budin je imel v Gorici še drugih pravi, v katerih ga je zastopal dr. St. Ali Budin ni hotel plačati tega zneska. Umeje se, da dr. St. mu dolga

ni odpustil, marveč da je iskal svoj zaslužek po pravni poti.

Ali med tem se je pripetilo nekaj, kar kaže Budina še v hujski luči. — „Corriere“ je bil obsojen na del vseh stroškov, na 600 gld. Ker ni plačal, ga je sodnija ustavila. Toda nekega dne so nesli Budinu v Pevmo 600 gld. in on je dal pobotnico, da je plačan; „Corr.“ je smel zopet izhajati. — Ali mar menite, da je Budin nesel ta denar dr. Staniču? Kaj se! Z denarjem v žepu je šel k Staniču in mu ponujal najprej 200, potem 300 gld., ostalo da plača v letnih obrokih, dasi je imel v žepu 600 gld., ki so bili Staničev zaslužek. — St. ni hotel sprejeti, B. pa je žugal, da St. lahko sploh nič ne dobi, ker nima nič, utegne tudi službo popustiti itd. Tako je govoril postenjak Budin, ko je imel Staničevih 600 gld. v žepu. — Naposled je šel B. „iskat denar“; šel je ven, a za 5 minut se je že vrnil, češ: „župnik mi je nekaj posodil“ — in vrgel jezno in s tisoč očitani tistih 600 gld. na mizo. Dr. St. mu je dal pobotnico, da so s temi 600 gld. plačani vsi B. dolgovi pri njem (torej tudi od drugih pravi) in v pričo njega prečrtal vse v knjigi. — Ko je bilo vse to gotovo, se je začel B. lokavo smejati, češ: tisto so bili „Corrierovi“ denarji, danes so mi jih prinesli v brunu v Pevmo. — Tako je kurat Budin naplahtal dr. Staniča, ki mu je odpustil do 500 gld., a ga zdaj po vrhu še — tako plačuje. Čitatelji naj sodijo!

Mi se dostavljamo: Ali kurat Budin ne ve več, kako težavna reč sploh je bila z njim v tako delikatni aferi? Ali se ne spominja dogodkov na Katarinijevem vrtu na dan tombole v St. Petru, ko je uganjal po polnoči v ženski družbi reči, katerih si noben posvetnjak ne dovoljuje? Ali ne ve več, da je neka „javna oseba“ vse videla — in je bila nevarnost, da „Corr.“ vse izkoristi proti njemu? Ali ve, kdo ga je rešil tolikega skandala? Ali danes — tako plačuje svoje dobrotnike? Ali res meni, da mu moramo vse priznati, ker je on kurat v Pevmi, a on si bo dovoljeval proti nam najdrznejših iger?! — Le tri leta je v Pevmi, a naredil je tam toliko prepira, toliko sovraštva, kolikor ga ni bilo za vseh njegovih prednikov, da govore ljudje, kakor so ga pred 3 leti želeli: Reši nas Budina, o Gospod!

Primer „Sol. Doma“ v volitvi 29. jan. — Dočim „Gorica“ poveljuje svojo „zmago“ in čelo „Slovenec“ brblja o koncu „Sočine“ stranke (kako smešno!), je priobčil „P. L.“ s svojega stališča trezno pisan članek, v katerem piše med drugim:

„Prisel je prepir. Ljudstvo je mahoma izgubilo zaupanje v našo politično organizacijo, poslanci sami pa so v novem glasilu odločno uzdržavali svojo veljavo in kratko zanimali, da bi bila na Goriškem kaka druga stranka, ko stranka „Sloge“, ker „Sočina“ stranka da je le — na papirju. V to črno temo je posvetil volilni dan 29. januarja t. l. Jasno je zdaj, da je stala vsa naša politična organizacija na jako slabih nogah, ker je v dobrih šestih mesecih propala.

Dne 29. t. m. je namreč „Sočina“ stranka premagala staro „Slogo“ z vsemi voditelji vred in le pomoč čisto samostojnih mož je rešila „Slogo“ popolnega poraza, pomoč zlasti tistih mož, katere je „Slogino“ glasilo tako hudo napadalo. Številke govori dovelj jasno, dokazov ni treba. Iz tega pa tudi sledi, da je nemogoče, da bi se „Sloga“ še nadalje uzdrževala, ako se ne preosnuje in učvrsti z novimi cilji in močmi.“

„P. L.“ torej sam pripozna, da je „Sočina“ stranka v dobrih 6 mesecih potolkla staro „Slogo“ z vsemi voditelji vred in da je 29. jan. zmagala.

O grofu Coroniniju pravi, „da je popolnoma nesposoben“ za poslanca. Isto smo rekli tudi mi!

Na naslov „Goričanske“ bande je napisal pa te-le prezanimive besede:

„Gorica“ postaja smešna.... Gospodje! V ponedeljek smo vas imeli na vrvi, ker od nas je bila odvisna vaša zmaga. Ali se spominjate, kako ste nas prosili? Lahko si mislite, da bi nam bila nasprotna stranka marsikaj obljubila, ko bi bila zapazila, da smo omahljivi. Gotovo pa je, da bi bili mi obrnili za nasprotno stranko, ako bi bila imela krščanskega kandidata.... Pisali smo že pred volitvijo, da grof C. ni naš in kmalu tudi ne — vaša.“

Komentarja ne bomo pisali. Kakor se vidi, so gospodje drug z drugim nezado-

voljni; ako bi ne bilo tu te šmentane „Sočine“ stranke, katere se bojé vsi skupaj, bi si bili gotovo prav hudo v laseh. Le mi jih še malce držimo skupaj!

Sodnije in naš jezik. — Kako malo se nas še vedno na sodnijah spoštuje, kažejo skoro vsakdanji slučaji.

Slovenske stranke se sili večkrat italijanski govoriti, če le znajo malo italijanski brbljati. — Nedavno so bili štirje c. kr. strazarji kot priče preslišani, ki so vsi štirje trdi Slovenci, a ker so na vprašanje, kake jezike govore, izjavili, da znajo tudi nekaj italijanski, se jih je zaslislalo navzlic braniteljevemu uporu italijanski, da si je bil obtoženec Slovenec, in je imel torej pravico, slisati, kako pričevanja govore. Kaj bi bil rekel seveda g. Contin, ako bi se bilo le slovenski pričalo!! Nekdo, rojen v Vipolzah, je bil preslišan italijanski, ker je njegov italijanski zastopnik tako zahteval, dasi je zastopnik tožencev zahteval, naj se ga presliši slovenski.

Neka laška sodnija — denimo červinjska — je zavrnila nedavno neko slovensko vlogo, z nalogom, da se jo prevede v italijanski jezik.

Stranka se je seveda prizvala na okrožno sodnijo, katera je sicer priznala, da je slovenski jezik tudi v Červinjanu jednakopraven italijanskemu, ali baje, ker proti takim sklepom ni dopusten vtok, mu ni ugodila.

Ostal je torej v veljavi sklep, da mora biti slovenska vloga prevedena v italijanski jezik. —

Torej zopet novi dokazi, kako razenopravna je slovenščina po naših sodnijah in kako se naše sodnije „poslovenjajo“! Italijanščina se spoštuje povsodi pri nas tako, da ima prvo mesto, s slovenščino pa store, kakor se jim zljubi! Gornji dokazi govore jasno. — In za take reči bi se bilo treba oglasiti v parlamentu na Dunaju! Ali kdo to stori? Nihče! Dr. Gregorčič nima smisla za take reči, grof Coronini pa menda sploh ne bo hodil na Dunaj — in če pojde, bo molcal, kakor doslej. Mar mu je za ravnopravnost Slovencev na Goriškem! In do takega poslanca nam je pripomogla naša duhovščina! Žalostna nam majka!

Črtilce izza volilne borbe. — Čedalje grše, skandaloznejše reči prihajajo na dan! Čedalje ostudnejša sredstva se pokazujejo, s katerimi so nasprotniki prislepili „zmago“. — Znano je, da v Črničah je bila zaupnica grofu C. odločno odklonjena. Pri volitvi 4 volilnih mož pa so volilci soglasno naglašali, da hočejo izvoliti le take možake, ki bodo volili proti „Slogi“ — izrekli so se za odločne „Sočane“: enako 4 izvoljeni volilni možje! — Pri prvi volitvi so tudi res vsi volili dr. Staniča, pri ožji pa so se trije pozgubili. Videli so jih v dotiki z „Goričani“ in z osebo, ki grofu C. prav blizu stoji; eden se je izdal, „da mu ponujajo 60 kron“ — in res je zasel v „Goričansko“ družbo; domov grede je ostal v Šempasu v veseli „Goričanski“ družbi. Tudi druga dva volilca sta se podobno vedla. Proti njim doma ljudstvo kar divja: a se ne znajo niti zakrivati. Nasi Črničanje se prijemajo kar za glavo, kako je mogoča tolika sramota v njih županiji! Prepričani so, da ti volilni možje so bili kupljeni za velik denar, ker drugače bi se nikdar ne izneverili prejetemu naročilu! — Tako ostudno demoralizujejo naše ljudstvo tisti, ki hočejo biti „narodni voditelji“.

Dr. Gregorčič sam je dobro vedel, da so bili izvoljeni 4 volilni možje v Vrtojbi pod „Sočino“ zastavo. Vkljub temu je pisal še na predvečer veljaku, naj jih premoti za Coroninija.... Enako so nadlegovali naše volilne može v Renčah.

O pijančevanju Coroninijevih volilcev v družbi duhovnih gospodov je čedalje več govorjenja! Popijalo se je tudi celo noč: vina je teklo kakor vode, denarja je bilo obilo. Plačevali so z desetaki celo taki ljudje, o katerih se lahko reče, da so desetak v njih rokah nekaj silovito redkega....

Neki duhovni gospod (poročevalec ga ne pozna) se je potolkel po žepu, rekoč: „Ta-le je danes močno trpel!“

„Neumne glave“ imajo uredniki „Soče“ in „Slov. Naroda“. Kdor tega ne veruje, naj čita zadnji „Prim. List“, katerega uredniki so božji namestniki in imajo torej od Boga razsvetljene glave, ali: „sama pamet jih je“, kakor pravi naše ljudstvo. — Čudno le, da te „neumne glave“ delajo to-

liko preglavice prosvitljenim možganom č. gg. nunciev okoli „P. L.“

Mešetarji pri volitvah. — Pisejo nam: Gosp. urednik! Huda je bila volitev v ponedeljek, ker ni manjkalo mešetarjev v črni suknji. Nobeden pa ni bil tako goreč kakor vikar K. s Trnovega pri Gorici, ker je za mešetarjo zasluzil celo 1. K in je isto lepo shranil tam dol v gostilni v Rabatišču. Brez komentara!

Predpust v Gorici. — Drevi bo torej znameniti ples naše mladine v Čitalnici. Prostor so bogato okrasili z zelenjem in drugimi dekoracijami. Po pripravi sodeč lahko rečemo, da takega plesa se ni bilo v naši staroslavni Čitalnici.

Jutri večer bo v Sokolovi telovadnici mala maškera. Vstop imajo le udje in povabljeni. Vse plesne zabave doslej so bile nenavadno zivahne. Jutri se nam obeta pa prav zanimiv večer. — Kdor članov ni dobil povabila, naj blagovoli oprostiti, ker se to ni moglo zgoditi radi pomankljivosti časa.

Društvo katoliških učiteljev imamo v Gorici. Kaj dela, nam ni znano. V „P. L.“ smo čitali, da je imelo občni zbor, na katerem je govoril dr. Jos. Pavlica (duhovni vodja!) o potrebi društva, v katerem dobé mlade učitelje navodila, ko zapusté izobraževališče v dobi, kadar ni še utrjen značaj... Predsednica je g.čna Holzinger pl. Weidich, blagajnica g.čna Delak, tajnica g.čna Korsič. — Ko izvemo o kakem posebno pobožnem delu tega društva, ga že naznamimo. Ali smejo društvenice hoditi tudi na maskarade in ples? Dokler so mlade in lepe, smejo; stare device se vržejo pa popolnoma na pobožnost v zmislu društvenih pravil in navodil duhovnega vodje g. dr. Pavlice.

Ljubljanski „Slovenec“ je tudi vesel Coron. zmage. Kajpak: „gliha vkup striha!“ Pravi pa, da je znajo odločila stranka „P. L.“, v kateri je torej moč! — Smešno! Ako je dobil dr. Tonkli 34 glasov, jih ni dobil od stranke „P. L.“ Dr. T. je volilo skoro 15 „Sočanov“, nezadovoljnih s kandidato dr. Stanica; niso se dovolj umeli discipline stranke. Tudi volilci iz Rihemberga niso pristali stranke „P. L.“; močje sami bi proti temu protestovali. Sicer pa že poskrbimo, da pride gospodarstvo županije Rihenberg v roke napredne „Sočine“ stranke. Mi imamo tam vnetih, zavednih pristavev in sobojevnikov. — Ako torej „Slovenec“ govori o stranki „P. L.“, vara sebe in slepi občinstvo. To mu dokažemo ob prvi priliki.

„Slovenec“ od srede pa pravi v nekem dopisu, da s to volitvijo sta Tuma in Gabršček že odgospodarila.... Drugi listi in vsi pametni ljudje pa pravijo, da 133 Staničevih glasov pomeni mogočen poraz „goričanske“ klike, kar je tudi res. Naša stranka je pokazala v dobrem pol letu dela, da ima večino že na svoji strani — in sicer najinteligentnejše sloje naroda, najznamenitnejše trge (vse!) in vasi! — Kar se tiče dr. Tume in Gabrščeka, moramo reči le toliko: Ona dva nista še nikoli gospodarila, da bi mogla že odgospodariti. Gospodarila ne bosta sploh nikoli po kopitu dr. Gregorčiča, marveč stala bosta v prvih vrstah mlade napredne stranke, katere usoda ne bo le od njiju odvisna. Naša svobodomiselnost ima danes trdnjšo podlago nego da bi bilo z dr. Tumo in Gab. res vse pri kraju, kakor meni klerikalna gospoda. — Naša stranka bo v kratkem organizovana tako, da bodo proti njej zmanj vsi klerikalni naval. Tudi „Soča“ in „Primorec“ bosta delo in skrb cele stranke.

Državnozborna volitev na Gorškem. — „Slov. Narod“ piše:

Borba za slovenski državnozborni mandat goriski spada med najzanimivejše in najpomembnejše, kar jih je kdaj bilo med Slovenci, in četudi nje končni izid ne zadovoljuje stranke, ki je v zadnjem času razvila zastavo svobodomiselnosti, je pa vendar tak, da se zmagovalce svoje zmage ne more posebno veseliti.

Izvoljen je bil zopet grof. Alfred Coronini. Ali s kako težavo je zadobil mandat! Tisti grof Coronini, pred katerim so se goriski rojaki dolgo časa tako rekoč valjali v prahu, kateri je užival neomejeno zaupanje vseh krogov, izvzemši najtnejše klerikalce iz okolice „Primorskega Lista“, tisti grof Coronini, ki je bil nekak malik za goriske Slovence, je moral za mandat v resnici potiti krvav pot in bi ne bil nikdar zmagal, da mu niso v zadnjem trenutku priskočili na pomoč najhujši njegovi nasprotniki.

A kako ugoden je bil položaj grofa Coroninija v primeri s položajem njegovega protikandidata dr. Stanica! Coronini se je opiral na staro organizacijo, naslanjal se je na stranko, ki je doslej hodila neko srednjo pot in ima vsled tega obilo simpatij tudi v tistih krogih, ki so sicer odločno protiklerikalni, imel je na svoji strani večino duhovstven, dočim je njegov protikandidat brez politične preteklosti, brez vsega tistega vpliva, ki ga ima starejši aktivni politik, pravi homo novus, ki se je mogel zanašati samo na moč tistih idej, ki jih je razvil v svojem programu.

In vzlic ti silni nejednakosti med močmi jednega in drugega kandidata je pri prvi volitvi grof Coronini zaostal za dr. Stanicem, tako da je prišlo do ožje volitve, in pri tej je zopet zmagal grof Coronini — jedino le s pomočjo glasov, s katerimi so razpolagali pristasi „Primorskega Lista“.

Najveselejši moment v vsej tej volilni borbi je vsekako to, da se je izkazalo, kako malo zaslonbe ima skrajni klerikalizem „Primorskega Lista“. Ta duhovniška stranka je imela vsega skupaj samo kakih 40 glasov na razpolaganje in se te je pridobila le s tem, da je agitovala z imenom moža, kateremu ugleda in zaslug tudi njegovi nasprotniki ne odrekujejo, z imenom nekdanjega poslanca dr. Josipa viteza Tonkliča.

Nasprotno pa se je pokazalo, da je večina neodvisnih mož v deželi in zlasti inteligenca zavzeta za tiste ideje, ki jih je razvil v svojem programu dr. Stanic. Pri tem je pomisliti, da je v tej volilni borbi vsled osebnih razmer se mnogo svobodomiselnih mož stalo na strani grofa Coroninija ali, bolje rečeno, na strani dr. Gregorčiča.

Pri minuli volitvi je napredno svobodomiselnost slovenstvo na Gorškem prvič nastopilo, a vseh, ki ga je doseglo, je tako mogočen protest proti dosedanji politiki, da za nadaljni razvoj političnih razmer na Gorškem ne more ostati brez posledic. Svobodomiselnostni elementi so spoznali, kakšne so v resnici razmere, spoznali so, da jim je treba trdnjše organizacije, nego so jo imeli doslej, a čim jo ustvarijo, se razmere hitro predurajo.

Povožen otrok. — Včeraj dopoldne ob 11. uri je prišel pod voz v Gosposki ulici 4½ l. stari Josip Ziani. Prenesli so ga takoj v lekarno Gironcolijevo, kjer je dobil prvo pomoč. Zdravnik je konstatoval lahke rane.

Razgled po svetu.

Jezikovni zakon pride na vsak način — kakor je soditi doslej — v prihodnjem zasedanju drž. zbora na razgovor. Spravne konference imajo namen, pripraviti udeležence do tega, da se sporazumejo glede načrta jezikovnega zakona. Ako pride do takega sporazumljenja, predloži vlada načrt tako, kakor ga določijo konference, ako pa ne pride do sporazumljenja, predloži vlada načrt na temelju svojih lastnih sklepov. — Vprašanje nastane, če bi bil le sprejet tak samostojen načrt vlade! Obsegati bi moral seveda vse avstrijske dežele, ne samo češke in severnonemške. — Da bi pa konference dosegle povsem dovoljen uspeh, o tem pa zelo dvomimo, če pomislimo, da Nemci po večini prisegajo na svoj slavnoznani binkoštni program ter če se ozremo na obče njihove pretirane zahteve!

Vojna v južni Afriki — Iz Kimberga poročajo, da je došel ukaz, da morajo vsi britanski podaniki v Barklywestu vstopiti v vojno službo pri Burih.

Kdor bi tega ne hotel storiti, ga zapro na tri mesece v ječo ali odločijo za prisilno delo ali pa bi moral plačati veliko denarno globo. — General Buller je čital Warrenovim četam poslanico kraljice, ki se glasi:

„Vsem četam, zlasti pa polkom, ki ste mi jih imenovali, izražam svoje občudovanje, da so se tekom zadnjega težavnega tedna držali tako junaški ter da so vstrajali na trdnopolni poti“. General Buller je o tej priliki baje nagovoril čete ter dejal, naj ne mislijo, ker so se morali umakniti s svojega stališča, da je bil njih trud zastonj. On meni, da so našli ključ za pot v Ladysmith, kamor da pridejo v enem tednu. „Če bo le res!“

V angleskem parlamentu se je bil oglašil Campbell-Bannerman. Rekel je med drugim:

Vojska je bila neizogibna, pravijo sedaj vladni možje. Do te misli so pa menda prišli se le post factum. V resnici ni prav ničesar, kar bi opravičevalo vojsko. Potem pa vladne priprave na to vojsko. Ali ste morda mislili, da se bodo Buri udali takoj v prvem strahu. Tako smešnega domnevanja o nasprotniku, tako popolne zmotne ne pozna svetovna zgodovina. Vlada ni bila prav nič poučena o burskih pripravah za vojsko in menda niti danes ne ve razmerja med angleško in bursko armado. Govornik bo z radostjo pozdravil predlog Fitzmauriceja, naj se izrazi vladi obžalovanje radi vojskovanja in priprav za sedanje vojsko, ob enem pa zahteva, da predloži vlada vse Bullerjeve brzojavke, v katerih poroča o položaju v Južni Afriki. Tako je počastil vlado vodja opozicije v prvi razpravi.

In kje ostanemo mi? „Der Süden“ od 1. t. m. po pravici toži, da pravne konference, katere prično v ponedeljek, se bodo dotikale edino le Čehov in Nemcev, nas Jugoslovancev pa, ki se držimo skozi in skozi zakonitih mej v parlamentarnem življenju — nič! Tolazi se nas, da po spravi med Nemci in Čehi pridejo na vrsto naše težnje! Ali kdo to verjame! — Dozdeva se, da v Avstriji je mogoče doseči kaj le, ako se prekorači meje postavnosti — ali se hoče siliti tudi nas, stopiti v obstrukcijo? Da, ako se bo nas sililo, da pozabimo, doprinasati žrtve državi! — Sploh se rešuje jezikovno vprašanje preveč jednostransko, namesto da bi se rešilo skupno za celo državo. Ta jednostranost pa se bo maščevala svoj čas nad državo samo!

Volitev župana v Pragi bo zopet danes. Staročeh dr. Srb, protikandidat dr. Podlipnemu, je položil svoj mandat kot mestni svetovalec, vsled česar ni dvoma, da bo izvoljen dr. Podlipny, čeprav se govori tudi o nekih kombinacijah, da bi zasedel županski stol v Pragi kak Staročeh, s katerim bi bili zadovoljni tudi Mladočehi.

Stavke. — V okrajih Ostrova-Karvin je v stavki 28.000 delavcev. Iz Moravsko Ostrave poročajo, da ravnatelj premogokopov so izjavili, da upeljava osemurnega dela je nemogoča iz tehniških ozirov. Iz Most se čuje, da v 28 tamkajšnjih rovih je 3810 delavcev. V četrtki jih je pa od teh prišlo na delo samo 1470. Družabniki rudnikov v Plznu so izjavili, da so pripravljeni priti k današnji seji urada za pogajanje. Razprave urada za pogajanje v Tešinu so bile hitro končane, ker so družabniki rudnikov izjavili, da se ne spuščajo v pogajanja z delavci, dokler ti ne prično delati. Delavci pa so rekli, da pred pogajanjem ne prično delati.

Tržaškemu županu se daje stol. Ta teden v mestnem svetu je bilo na razpravi poročilo, katero je podpisal župan, in v katerem se kritikuje ostro uprava mestne plinarne ter se predlaga, da naj denar o pokrivanju izdatkov za nove naprave v plinarni odslej plačuje mestni plačilni urad v določenih mejah. Vsled tega je nastal vihar v mestnem svetu, ker so se čutili žaljene vsi tisti, ki imajo opravila v plinarni, zlasti člani upravnega sveta plinarne. Župan je hotel primerno komentovati svoj predlog, ali skoro ni mogel do besede; sprejet pa je bil drugi predlog, naperjen proti županovemu, da očitane vse po starem v plinarni, in sicer sprejet z vsemi izven 2 glasov. — Poraz županov je popoln, zato ga pozivlje „Piccolo“, naj izvaja iz tega posledice.

Raznotere vesti. — Poroka nadvojvodinje Štefanije z grofom Lonyajem se bo vršila dne 3. marca t. l. v Miramaru pri Trstu. — Zadarska podružnica „Lega nazionale“ je imela dohodka v enem letu 8.000 K. Sploh vidimo med Italijani nenavadno gibanje v prilog „Legi“. Naj bi nam bilo to v vspehu. — V Madridu je zbolelo na influenci do 5000 oseb.

Narodno gospodarstvo.

„Goriška ljudska posojilnica“ je imela prometa:

meseca januarja	kron 233,751.71
hranilnih vlog vloženih	68,435.18
„ „ „ dvignjenih	29,463.36
posodilo se je strankam	27,605.66

Stavka premogarjev. — (V Pragi, dne 27. jan.) — Delavstvo je zopet enkrat pokazalo, kaj premore njih združena moč in

sila. Splošna stavka premogarjev po čeških, moravskih in slezkih premogokopih vzbuja resne skrbi, ker se kažejo posledice stavke v vsi svoji usodepoinosti. Premoga nedostaja, vsled tega trpita promet in industrija, mnogo lokalnih železnic in električni tramvaji morajo omejiti svoj promet, ljudske in meštanske sole se zapirajo, deželni muzej je zaprt. Sreča je še, da je vlažno vreme. Kaj bi bilo, ko bi vladala kruta zima, kakršna je bila pred nekaj tedni, ko je bilo 20° mraza!

Delavstvo razvija v boju s kapitalizmom občudovanja vredno moralno silo, katere ne najdemo izlepa pri meštanskih strankah. Zaupajoč edino v svojo organizovano moč, je napovedalo boj svojim izsescem, ki ga hoče vztrajno in odločno izvajevati. Ne ie, da se bori za zboljšanje svojega gmočnega stanja, marveč zahteva tudi v premogokopih, kjer so delavci Slovani (Čehi in Poljaki), takih uradnikov, ki bodo umevali njih jezik.

Kako kapitalisti izkoriščajo delavstvo, naj navedem, nekoliko statističnih podatkov. Na Kladnu na Češkem je lastnica premogokopov tudi praška železniska družba. Njen kapital znaša 8¼ milijonov gold. Pred 10 leti je imela — kakor povzemam iz listov — dohodkov 3-8 mil., dolgova pa 3-2 mil. Danes znaša njena akcija 127 mil., pasiva pa 1-9 mil., torej znaša dobiček več nego 10 milijonov. Kako plačo pa daje svojim delavcem? Leta 1890. je bilo v njeni službi 2832 delavcev, njih skupna letna mezda je znašala 1,152.015 gld., povprečno je zaslužil delavec letnih 407 gld. V letu 1898. je bilo v službi 3040 delavcev z letno mezdo 1,164.282 gld., delavec je zaslužil povprečno le 383 gl. letno. Pri tem se je delo ztežilo. Dočim je l. 1900. izkopal delavec povprečno 2150 met. stotov, za kar je dobil letnih 407 gl. ali 19 kr. za met. stot., se mu je povečalo delo l. 1898. za več nego 2500 met. stotov, za kar je dobil le 383 gl. ali 15½ kr. za met. stot. Ako upoštevamo se to, da se je premog v zadnjih letih za tretjino podražil, vidimo jasno, ali so klici delavcev po zboljanju gmočnega stanja upravičeni ali ne.

Časopisje stoji v veliki večini na strani proletariata. Pribiti pa moramo „krščansko-socialno“ delovanje „Katoliških Listov“ tudi v tem slučaju. Česar se niso drznili — vsaj naravnost ne — izpovedati drugi listi, to so storili „Kat. Listi“ (20. jan.) V uvodnem članku modrujejo, da so si delavci izbrali za stavko neumesten čas sredi zime. Seveda po njihovem bi morali menda delavci strajkati takrat, kadar bi imeli malo upanja do zmage, ko bi bili kapitalisti z bogatimi zalogami premoga preskrbljeni za vsak slučaj.

Premogokopi bi morali imeti nekako imuniteto — te besede so tiskane z razprtimi črkami, tako da bi se v njih ne moglo strajkati.... Dovolj o tem! „Kat. Listi“ slede le vzgledu novega nadškofa prazkega, mladega barona, ki je po svojem vmeščenju pet dni*) zaporedoma gostil višje duhovske, civilne in vojaške kroge, dočim je delavcem podelil svoj blagoslov!

Župan na Kladnu, dr. Hruška, je tudi pokazal, kako umeva svojo socialno nalogo, ki jo ima kot župan. Njemu so stavke srednjeveško sredstvo, dovoljene v slučajih neizogibnih, kjer se zakonitim potom dovoljuje samopomoč. Sicer pa bi morale spadati stavke med ona dejanja, ki se kaznujejo po kazenskem zakoniku.

Vlada tudi ne pozna svoje socialno-politične naloge, ampak le policijsko. Poslala je brž na Kladno vojske, da bi se ne pripe-tile kake nerednosti. Res, kako očetovsko skrbi za nas!

Delavstvo je mirno vzprejelo cesarsko armado. Vede se dostojno in mirno, da ne dá prilike k izgredu, ki bi gotovim krogom dobro došli. Ono se zaveda samega sebe, svojega dostojanstva, ter se ne dá tako lahko-komiselnost izvabiti v nastavljenost mu past.

Tu bi trebalo hitre pomoči, odločnega nastopa, dočim se vlada le posvetuje. Kapitalisti nečejo slišati o kakih pogojih, delavci se pa tudi ne udado in so pripravljeni na največje žrtve.

Delavstvo pridno zboruje, kjer se posvetuje o daljnem postopanju ter navdušuje za daljni boj. V ponedeljek 29. t. m. bo imel na Kladnu predavanje prof. Masaryk o gospodarstvem in socialnem boju.

Ta stavka gotovo odpre se marsikomu oči, da vidi, kje ima delavec prave svoje prijatelje.

*) „Kat. Listi“ so poročali, da se je po teh gostijah „podelilo“ skofovim služabnikom 2 dni dopusta, da „se od prevelikega truda odpočijejo“. Brez vsake popolnitve! Ur.

„Henneberg-Seide“

— nur echt, wenn direkt von mir
schwarz, weiss und farbig, von 45
14-65 p. Met. An Jedermann franko
ins Haus. Muster umgehen
G. Henneberg, Selden-Fabrikant (k
ZÜRICH.

Protin, revma?

tudi zastarel, in
celó v kopeljih
10-15 let brez
vspeha se zdrave-
čim se je povrnilo
popolno in gotovo
zdravje po nekoli-
kokratni uporabi
mazila

Zoltanovega
proti revma-
tizmu in pro-
tinu. Stane 1
steklenica 2 K.
Dvorni zalagatelj
lekarnar

B. ZOLTAN.
Budimpešta.
Nikako skrivno
strokov

Jaz /

